

AYDINLANMA 1923 NE YAPMAK İSTİYOR?

Cenk Yaltırak

Aydınlanma 1923 Dergisi ve çevresi ile ilgili makaleler yayınlanması bizleri oldum olası sevindirmiştir. Bu sevinç, olumlu olanların yanında eğer makale bir eleştiriye de yanıt verme fırsatı doğduğu için aynıdır. Aydınlanma 1923 dergisinin en önemli özelliği yazılan eleştirinin seviyesi ne olursa olsun ona karşı aynı seviyeden cevap vermemesidir. Aydınlanma 1923 hareketinin düşünsel temellerinin güçlüğünden kaynaklanan bu tavır, çevresi içinde geçerlidir. Şimdiye kadar dergimizle ilgili çıkan olumlu yazılar yanında doğrudan dergimiz ve çevresini hedef alan yazılar da bulunmaktadır. Bunlardan dikkate değer gördüğümüz ikisi hakkında yazdığımız makalelerdeki sorular cevapsız kalmıştır. Geçen sayıda Yeni Hayat dergisi yazarlarından birinin bizlere yönelttiği sözde eleştiriler, daha önce İP'in yayın organı Teori dergisinde yayınlanan bir yazıya verilen karşılıkta olduğu gibi bilimsel yöntemle sınanarak yanıtlandı.

Bu sayıda Öncü Gençlik adlı dergide Aydınlanma 1923 dergisi ve çevresini hedef alan bir yazı somut bir eleştiri içermemesine rağmen dergimizin etkilerini tartışmak açısından önemli varsayılmıştır. Bu makalenin önemli diğer bir yanı da faili meçhul bir yazı olmasıdır*. Ayrıca yazı Öncü Gençlik Dergisinin yayın yönetmeninden başlayarak sorumlu tüm üst düzey yöneticilerini ve partilerini de bağladığını düşündürdüğünden önemli sayılmaktadır. Bu nedenle dergimiz bağımsız Türkiye ülküsüne bağlı cumhuriyetçi güçler arasında olduğunu varsaydığımız bir yapıyı tekrar büyüteç altına almak istemediğinden İP İstanbul il örgütüne başvurarak F. İlsever'le bu makaleye ilişkin bir görüşme yapmıştır. Görüşmede Öncü Gençlik'te yazılan yazının haksızlıklar ve yalanlarla dolu olduğu anlatılmış ve düzeltilmesi talep edilmiştir. F. İlsever bu yazının nasıl yazıldığından haberdar olmadığını söylemiş gerekli girişimlerde bulunacağını belirtmiştir**. Bu görüşmede Aydınlanma 1923 çevresince verilen mesaj İP üyesi gençlerin Atatürkçü Düşünce Toplulukları'nda parti görüşleri ve ideolojisi doğrultusunda siyaset yapmasının Kemalist gençlik arasında tepkiyle karşılandığı ve bundan oluşan rahatsızlıkların gün geçtikçe arttığı belirtilmiştir. Ne yazık ki diyalogtan yana olan olumlu girişimimiz yanıtsız kalmış hakkımızda yapılan yalan propagandalar bir geleneğin ürünü sözlü olarak devam etmiştir. Bu durumda, bizlerin bu haksızlıklara ve yalanlara gereken yanıt vermek için meşru müdafaa hakkımızı kullanmamız zorunludur. Hiçbir zaman susmadığımız gibi gücümüzü aldığımız önderin, işaret ettiği yol gösterici bilim yönteminden ayrılmadan ve ahlak sınırlarının içinde Aydınlanma 1923 ne yapmak istiyor başlıklı yazıya aynı başlıkla bir mektup biçimiyle yanıt veriyoruz.

Söz konusu olan yazının yaklaşımını değerlendirmek için sayın Faili Meçhul'ün görüşlerini sıralayıp ve savlarının dayanaklarını iyi belirlemek gerekmektedir. Nedir bu savlar. *"Ekim ayı içerisinde yapılan Üniversitelerarası Atatürkçü Düşünce Toplulukları (ÜADT) kongresinde yaşanan tartışmalar yerel düzlemde Atatürkçü Düşünce Topluluklarındaki çalışmalar ulusal düzlemde ise emperyalizme gericiliğe karşı mücadele ve dost kuvvetler arasındaki ilişkilerde hala kafa karışıklığı olduğunu göstermektedir."* Paragrafıyla başlayan yazı *"Lenin'in tespit etmiş olduğu gibi"* bir cümleyle başlayarak ilerlemektedir. Üçüncü paragrafın ikinci sütununda Sosyalistlerin 1900'lü yıllar başında olan tutumunun Kemalistlerle doğal ittifak olduğunu öne süren Sayın Faili Meçhul, bugün bizlere bu ittifakın gereği olarak Kemalistlerle Sosyalistler arasındaki farklılıkları sorgulamanın yararsız olduğu yönünde öğütler vermektedir. Bu farklılıkları sorgulamak belki size yararsız gelebilir. Belki sizler Kemalist gençlerin bu farklılıkları öğrendikten sonra sizin yanınıza bile yaklaşmayacağını anlamışınızdır. Fakat bunun dışında bir gerçeklik vardır ki, bu da Kurtuluş Savaşı esnasında gerçekleşen ittifakın karşılıklı çıkara dayalı bir ittifak olduğudur. Bizler eğer okuma yazma bilmeseydik bu ittifaka karşı M.K. Atatürk'ün yaklaşımlarından haberdar olmazdık. Yine aynı şekilde Kurtuluş Savaşı esnasında Anadolu'ya Sovyetler tarafından gönderilen yardımların aslında Kafkas Müslüman sosyalistlerinin göndermek üzere topladığı yardımın %14'ü olduğunu da bilmemiş olurduk. Hatta Kurtuluş Savaşında M.K. Atatürk'e karşı kurulan Yeşil Ordu'nun ileri amaçlarının neler olduğunu, Atatürk'ün bazı arkadaşlarına TKF'yi niye kurdurduğunu da bilememiş olurduk. Bunun yanında Lenin'in yanında bulunan Stalin'in az bir zaman sonra Boğazları, Kars'ı Ardahan'ı neden istediğini anlayamazdık. Sovyet Emperyalizmi karşında Türkiye'nin Misakı Milli sınırlarından vazgeçmemek uğruna nasıl Amerikan Emperyalizminin kucağına yuvarlandığını, bu dizge de Türkiye'nin Sovyet emperyalizminin egemenliğine girmemesi uğruna köktendinciliğin ve

ırkçılığın batağına saplanmasının, devlet kurumlarına olan emperyalist sızmaların hıyanet çetelerinin kurulmasına zemin hazırlanmasının bugünkü sonuçlarını analiz edemedik. Bu durumda ayakta durmaya ve kalkınmaya çalışan bir halkın iki ateşten hangisinin kucağına itilirse itilsin yanacağı gerçeğini değiştirmez. Emperyalizmin bize göre iyisi kötüsü olmaz. Bizler proletarya iktidarı adına veya halkların kardeşliği sloganlarına sığınarak geliştirilen ve empoze edilen ayır-buyur siyasetinin geçmişteki yürütücülerini günümüzdeki ırkçı-bölücü terör örgütünün insan hakları maskesiyle Avrupa'nın misakı milli sınırlarından bir parçamızı koparmasının ürünü destabilizasyon politikasıyla aynı cephede görürüz. Bu nedenle bize göre her siyasi akım geçmişi ile yürür geleneği ile konumu belirlenir. Bizlerin sizlerle bu nedenle beraber bir duruş belirlememiz Önderin mirasını ve Kemalist geçmişi inkar etmemizdir. 68 li yıllarda bir an Kemalist köklerine dönmeye çalışan gençlik hareketlerinin nasıl olurda 2 yıl gibi kısa bir sürede Cumhuriyet karşıtlığı ve düşmanlığı ile büründüğünü, bunların uzantılarının emperyalist ajanların emriyle nasıl kardeşine kıyacak kadar acımasız bir düşman haline geldiği Kemalistlerin kafasında cevaplanmış bir sorudur. Bu nedenle size sorulacak soru Kemalizm mi binlerce fraksiyon ve dergiye bölünmüş emperyalizmin oyuncağı olmuştur sorusudur.. Hatta sizin içinde bulunduğunuz akım kendi tarafında tanımlanabilecek diğer fraksiyonları gazetelerinde şu eylemde şu şahıslar vardı diyerek bir ihbarcılık geleneği yarattığını ne kolay unutmaktadır.

Bizler Türkiye'de 1960-1999 yılları arasında yurdu ve insanına hizmet ülküsüyle yanıp ölen her genci bu ulus için büyük bir kayıp görürüz. Çünkü bu sistemin oyununa gelip kendini yani halkının umudunu yok etmektir. Nedir bu sistem? duyarlı, ilerici, akılcı gençlerin yapıcı enerjisini yıkıcı enerjiye dönüştürerek halkın gözünde küçük düşmesini sağlayıp sistemi değiştirme güçlerini ortadan kaldırmak, emperyalist amaçları başarılı kılıp ülkenin canına, halkına, geleceğine kast etmek. Bizler bu nedenlerle sokaklarda üniversitelerde hangi fikre sahip olursa olsun cam çerçeve indirenlerin birbirinin kafasını kıranların emperyalizmin hizmetinde olduğunu düşünür, sömürücü ekonomik yaklaşımla ezilen bir halkın vergileriyle yapılmış eşyaya zarar vermeyi halka ihanet sayarız. Bu nedenlerle gericiliğe ve emperyalizme karşı mücadelede Kemalist yürüyüş sadece ve sadece önderinin gösterdiği hedefe ve ideolojik pratiğine karşı sorumludur. Yani bir Kemalist emperyalizmi tanımlamak, boyutlandırmak ona karşı mücadele etmek için bir sosyalistten akıl almaz. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti işçi sınıfının bir buyurgan çara karşı yaptığı mücadeleyle değil, her sınıftan her gruptan oluşan bir halkın dişiyle tırnağıyla emperyalizme karşı mücadelesiyle kurulmuştur. Kemalistlerin mücadelesi ve emperyalist hedefleri sosyalistlerden daha kapsamlıdır. Çünkü hangi kuvvet bir ülkeyi ideolojik ve ekonomik olarak kullanmak istiyorsa onun yönetimine, nerede olduğuna bakmadan emperyalist olarak tanır ve açığa çıkarırız. Ne Çekoslovakya'yı işgal edeni ne Doğu Türkistan'da asimilasyon politikaları uygulayanı ne Afganistan'ı ne Irak'ı ne İran'ı ne de Amerika ve Avrupa'yı alkışlarız. Aydınlanma 1923'ün yapmak istedikleri, tarihi çarpıtmak, yalan söylemek, iftira atmak ve ihbar etmek geleneği üzerine kurulu değildir.

Öne sürdüğünüz Aydınlanma 1923 çevresinden bir grup işi "kahrolsun sosyalistler" demeye vardırması olmasa lafı da yalandır***. Çünkü anılan toplantıda konuşma yapan hiç bir grup ve Aydınlanma 1923 üyesi böyle bir slogan üzerine siyaset yapacak kadar basit düşünceli olmadığı gibi böyle bir sözü söylememiştir. Fakat üst kurula kadar her nedense İP kimliğini gizleyen bazı arkadaşlar, bu kurulda hazırlanan bildirideki Kemalizm - ulusal ideoloji yönündeki vurguların çıkarılmasını sağlamak için nasıl mücadele ettikleri, kimden kaş göz işaretiyle emir aldıkları ortadadır.

ADT'lerde gençliğin kendilerinden (Kemalistler) başka bir kimseyi (sosyalist, ülkücü, liberal vb) istemediği doğru bir saptamadır. Evet Kemalistler ADTler içinde hiçbir partiyi öne çıkaracak hareketi onun güdümündeki slogan ve pankartlara teslim etmezler. Hangi partiden gelirse gelsin, parti kimliğiyle emir komutayla karar verecek bireyleri gençliğin acılarla dolu 68-80 pratiğinden faydalanarak içlerine almazlar. Bilinir ki özgürlük ve bağımsızlık karakterleri ve kimlikleridir.

Sayın Faili Meçhul'ün en önemli analizi gerçek yüzlerini ortaya koymaktadır. Sayın FM'e göre "ADT emperyalizme karşı olan ve aydınlanmadan yana olan her üniversite öğrencisinin çalışma yapabileceği topluluklardır. Dolayısı ile bu topluluklara katılanların bu çerçeveyi göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Hiçbir şekilde Atatürkçülüğü şu yada bu şekilde anlayanların tekkesi olarak kabul edilemez." İlk cümleye göre ADT'ler yol geçen hanı olarak görülmektedir. Kısaca bazı odaklar buralara aydınlanmacı ve anti emperyalist kimlikle davet edilmektedir.

Pekala kim karar verecektir bu gençlerin aydınlanmadan yana olup olmadıklarına ve emperyalizme karşı mücadelesinin niteliğine, bu diğer sol grupların da iddiası değil midir? Anlaşılan kendileri yani İP karar verecektir. Yani Kemalistlerin bile haddine değildir buralarda egemenlik hakları. İP'lilerin ADD, ÇYDD ve ADT'lerde örgütlenerek kendilerinin yaşam alanlarını genişletmek için yaptıkları bir manevranın önünde durabilecek her kimseyi faşist, neoliberal, işbirlikçi vb damgalarla karalayabileceklerinin işaretidir basılı bu makale. Yalnız bu sefer balta taştaştır. İP'e yapılan eleştiriler emperyalizme karşı verdiği mücadeleden dolayı değil Kemalist mevzilerin (kendilerince meşru bir anlayışla) içine sızarak ve örgütlenerek verdikleri mücadeleden kaynaklanır. 4-5bin dağıtıldığını tahmin ettiğimiz Öncü Gençlik dergilerini ücretsiz olarak postaladıkları ADD ve ÇYDD'lerde üniversitelerde Aydınlanma 1923'ü karalayıp akıllarınca etkisiz hale getirmek için ihbar etmelerinin yanında, çağdaş doğa bilimlerinin işlerine geldiği zaman bilim, işlerine gelmediği zaman metafizik diye karıştırılıp gizli bilim düşmanlığı yapmalarıdır, eleştirilen dergimizde. Merak konusudur, yoksa kendileri büyük balık küçük balığı yutar felsefesini izlemektedirler. Belki de yapılmak istenen bizleri akli eksik bir yazarın eşdeğeri gösterip dergimize ulaşamayan kitlelerin düşüncelerini kontrol altına almak isteyip bize karşı duyulacak düşünsel ilgiyi ortadan kaldırmaktır. Yani kendileri dışında kimsenin Kemalizm üzerine fikir yürütmesine tahammülü yoktur bunların. Acaba kendileri izin verir miydi CHP üyelerinin gelip örgütlerinde Blairci propaganda yapmalarına.

Bir eylemsizlik suçlamasın da bulunuyor Sayın Faili Meçhul'ün yazısında. Bu saptamada bilgi ve akıl yoksunluğu içindedir. Bir kere ÜADT kurultayında Aydınlanma 1923 dergisi sadece bir konuşmacı ile katılmıştır. ÜADT'deki diğer arkadaşlar İTÜ'de ADT statüsündeki Aydınlanma 1923 grubu üyesidir. İkincisi Aydınlanma 1923 Dergi Kurulu üyeleri İTÜ, Yıldız, Marmara, Galatasaray, Mimar Sinan, Dokuz Eylül, Ankara Ü. OTDÜ, Trakya ve Akdeniz Üniversitesi'nde okuyan veya bu okullardan mezun bağımsız bireylerdir ve üstelik dergi, Kemalist, üçüncü yolcu ve bilimsel yöntem olarak önderin eleştirel akılcılığını benimsemiş her bireye açık, yatay demokratik bir yapıdır. Bunun yanında Eskişehir'de Aydınlanma 1923 Hareketi Derneği geçtiğimiz yıl bizlerle aynı doğrultuda üreten Öncü Kadro Dergisi çevresince bizlerin düşünsel katkısıyla kurulmuştur. Aydınlanma 1923 Dergisi'nin kuruluşu 2, derneğin kuruluşu daha 1 yıllıktır. Sizler 1960 ortalarından beri geldiğiniz noktada geçirdiğiniz 35 seneye bakın, sonra son seçimdeki oy oranınıza, ondan sonra bizlere örgütlenme hakkında fikir verin. Öyle gericiliğe karşı vuruşmak vb gibi kelimeleri dikkatli kullanın. Yoksa birileri sizlere bir zamanlar liderinizin türban yasağına karşı olan Beyazıt meydanındaki tavrını hatırlatır. Biz sizin verdiğiniz mücadelenin orasına burasını karıştırıp kötülemek şöyle dursun, bu mücadelenizle ilgili tek satır yazmadığımız gibi sizlerin dergilerini ve liderinizi sorgulamak gibi bir çaba içine bile girmedik. Ancak sizler eleştiri adı altında yalan kampanyaları düzenlediğinizde bizlerce hakaret sayılan sözleri sarf ettiğinizde gereken yanıtı verdik.

Sayın Faili Meçhul' hal böyle iken Önder'in konuşmalarını alıp örgütlenme öğütleri verirken de dikkatli olmalısınız. Sizler M.K. Atatürk'ü her ne kadar Teori Dergisi'nde Marks'tan geri bir düşünce yapısında göstermeye yeltendiyseniz de M. K. Atatürk'ün düşünce ve eylem pratiğini bilmediğinizden kullandığınız kelimelerin sizleri dönüp vuracağını da bilemezsiniz. Çünkü *"Gençlerimiz ve aydınlarımız niçin yürüdüklerini ve ne yapacaklarını önce kendi beyinlerinde kararlaştırmalı, onları halk tarafından benimsenecek hale getirmeli, onları ancak ondan sonra ortaya atmalıdır"* mesajının sizin pratiğinizde bir yeri yoktur. Sizler bir proletarya diktatörlüğü kurmak için Kemalistleri basamak olarak kullanmak istersiniz. Bunun da adına güç birliği dersiniz. İdeolojik farklılıkları işaret eden bizim gibileri de izole etmeye çalışırsınız. Bizlerin yeri ise sadece ve sadece Müdafaa-yı Hukuk cephesidir sizin yanınız değil. Bizler ülkülerimizi aramızda tartıştıktan sonra halkımıza sunduğumuzda, yine önderin *"Başarılı olmak için aydın sınıfla halkın zihniyet ve hedefi arasında doğal bir uyum sağlamak gereklidir. Yani Aydın sınıfın halka telkin edeceği ülküler halkın ruh ve vicdanından alınmış olmalıdır"* sözlerini izlediğimiz için düşüncelerimize halkımızdan bir tek ters tepki gelmemiştir****. Sizlerin kurmak istediği rejimin bu halkın vicdanında yer tutamayacağını bildiğinizden Kemalist odaklardan yayılmaya çalışıyorsunuz. Bu yolla Kemalistleri sokağa çıkarıp arkanıza takmak için çabalarınız var. Ancak bu boğaz manzaralı bir üniversiteye adaminızı başkan yaparak olur. Kuvayı Milliye geleneğinin ve Kemalizmin hakim olduğu bir üniversitede olmaz. Bilinmelidir ki *"Açık hava toplantıları ve bunun gibi toplu gösteriler büyük ülküleri hiç bir zaman kurtarmaz. Ancak ulusun içinden doğan eylemli bir güce dayanırsa başarılı olur."* Eylemleriniz bizlerin eylem pratiğinin yakınından bile geçmez. Bize göre en büyük eylem *"Dünyayı istediği gibi kullanan kuvvet düşünceler ve bu düşünceleri belirleyen ve yayan kimselerdir"* diyen M.K. Atatürk'ün eylem

biçimidir. Bizler için eylem Devrimin gücünü yaymak köklerini ulusa aktarmak ve halkla beraber üretmektir. Önderlerin ardındaki partilerde politbürolar kurmadan. Bu aşamada Aydınlanma 1923 hareketi içindeki bireylerin kimliklerine bir bakın ve düşünün yoksa sizler de *Yeniden* dergisinin müstear isimli malum yazarı gibi bilmeden zengin çocuğu diye saldırıp sonra gülünç olmayı mı arzuluyorsunuz. Anlayamadığınız diğer bir nokta bizlerin bu mücadelesine kimlerin desteklediğidir. Ailelerimize bizlerledir. Eğer dikkat ederseniz Onlar'ın dergilerimizi satmakta ve dağıtmakta olduğunu, kimliklerini görüp belki utanırsınız. Gelirlerimizden verdiğimiz parayla kar etmeden basarız biz dergimizi. O nedenle adımızın altında "Bağımsız Kemalist Düşün Dergisi" yazar. Bizler işçi, memur, küçük esnaf, asker, köylü, öğretmen mühendis bireylerden oluşan ailelerin gözünden dışından arttırdığıyla okumuş ve okuyan çocuklarıyız. Bunun için onların vergileriyle yapılmış okullarda 10 yıl cam çerçeve indirip, zaten yetersiz olan bir sistemde kantinde memleket kurtararak vakit öldüremeyiz. Bizler televizyonlarda bunlar mı gençlik yazıklar olsun dedirtecek provakatif TV programların da boy gösterelim diye okumadık okumuyoruz. Bizlerin ülküleri var hedefe doğru yürüyen. Bizler %0.3 oy alan bir partinin arkasından yürüyüp sonra laf ola beri gele devrimciyiz diye bağırılmaz. Bizlerin devrim pratiği de sizinki ile çakışmaz. Devrim yapıp hangi yönetimi yıkacaksınız Cumhuriyet yönetimini mi? neyi neyle değiştireceksiniz, Kemalizmin üçüncü yolunu mu iktidara geçireceksiniz yoksa Marksist Leninist proletarya diktatörlüğünü mü, yoksa yumuşayıp Çin gibi demokrasiye geçit vermeyen sosyal-liberal bir diktatörlüğü mü? Bilinmesi gerekir ki bizler bir yazı yazıp sonra da ağızımızı Öncü Gençliğin Bilkentli üyesi gibi bozmayız. Eğer birinin yazarak canını acıtacaksa onun için kimsenin yapacak bir şeyi kalmaz. Aydınlanma 1923'ün Türk gençliğinin içinde mühendis, doktor, öğretmen, asker, avukat, vb mesleğinde yetkin bireyler oluşturarak siyasal iktidara zemin ve kadro yaratma projesinde çalışmak nefes ve yürek ister. Bu nedenle bizler, sistemin dışlılarına, kısır döngülerine, kameralarına, fişlerine takılmadan ülkümüzü yüreğimizde saklayarak mevzilerimizi çoğaltma yolunda M.Kemal gibi sessizce yürürüz. Eğer bir gün iktidar yürüyüşü için bir parti gerekirse bizler adresimizi ve o adrese nasıl gidileceğini iyi bilmekteyiz. Bu nedenle bir gün yine bir parti için çalışacaksa onun simgesinin kırmızı bayrak üzerine sarı yıldız olmayacağı kesindir. Bizler için önder Mustafa Kemal Atatürk, ideoloji Kemalizm, hedef iktidardır. İktidara nasıl yürüyeceğimizi de sizden öğrenmeyeceğiz. Ve cesaretle referanslarımızı M.K. Atatürk'ten alarak çağdaş doğa bilimleri ışığında Kemalizmi 21 yy.da toplum mühendisliği projesi olarak üreteceğiz. Yoksa siz de ÖDP lideri, H.C.Güzel ve Besim Tibuk gibi toplum mühendisliği projemize karşı mı çıkıyorsunuz. Yoksa bizleri eleştirmek amacıyla yazdıklarınız başkalarına mı hizmet ediyor. Yoksa siz aslında bizi güdümünüze girmeyip Kemalist olmakla mı suçluyorsunuz. Eğer sorun sizlerin savundukları ve ideolojinizi benimsememiz ise yapılacak hiç bir şey yok. Fakat unutmamamız gerekir ki Kemalistler güçlerini kendilerinden alırlar. Bu nedenle her biri bir Mustafa Kemal'dir. Belki bizlerin 1996'da koyduğu hedef Kemalistlerin içinde bazı çevrelerce daha duyulmamış ve anlaşılmamış olabilir. Ama en azından bizim Kemalist devrimimiz 35 yıllık bir geleneğin devrim yapma hayalinden daha gerçekçi ve zaman olarak daha yakındır. Şimdi istediğiniz kadar sorabilirsiniz, Aydınlanma 1923 ne yapmak istiyor, diye. Hatta utanmazsanız yalanlarınızı yazabilirsiniz hakkımızda. Yanıtımız ise "Aydınlanma 1923 kardeşini ihbar ederek halkına ihanet etmiyor asla" olacaktır.

Dipnotlar

*Makalenin yazarı olmamasının yanında derginin editörü tarafından da yazılmamasından dolayı yazar, ÜADT toplantısındaki konuşmaları bir yerlere taşıyan ihbarcılar ve jurnalcıların geçmişteki geleneğine atıf olarak makalenin malum faili "Faili Meçhul" ad ve soyadı ile makalede anmış ve kaynağa almıştır

**Bu görüşme F. İlsever'in de elinde bulunan bir bant kaydıyla belgelidir.

***Burada yanlış yerine yalan tercih edilmiştir. Çünkü yanlış bilinçsizce ve bilgisizce yapılır.

Yalan ise bilerek ve isteyerek kötü amaçlı olarak yapılan, gerçekten ayrılma saptırmadır.

****Bazı partilerin güdümünde olanlar dışında

Kaynakça

- i. Meçhul, F.,1998, Aydınlanma 1923 Ne Yapmak İstiyor. Öncü Gençlik, Aralık, sf 42-43
- ii. Agy. sf 43
- iii. Agy.sf 43
- iv. Agy. Sf.43

- v. Teori Ağustos 1998.
- vi. Ulusoy, M.,1997, Bilimsel Sosyalizm, Kemalizm ve determinizm, Teori, sayı 95 sf. 34-43.
- vii. Atatürk'ün Söylev ve demeçleri, 1952, CII TİTE yay. Sf- 141-142
- viii. Age. Sf 141
- ix. Kansu,M.M.,1968, Erzurumdan ölümüne kadar Atatürk'le beraber. C I. TTK yay. (1988) sf 141-142.
- x. Atatürk, M.K. 1914, Zabit ve Kumandan ile Hasbihal, II Baskı, G. Kur. Bşk. Yay. Sf 15-16